

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

2. Senis de effectu belli peroratio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45699

aihil reliqui fecisset, foris victum quæritamus. O mi Domine, quàm multa possent de nostra calamitate narrari? Ego mulier sum octoginta septem annorum, cum viro hoc septuaginta annis vivo; mala plurima vidi, quæ me, quæ maritum meum, quæ alios mihi notos non infrequenter obruerunt, lites, rixas, iniurias, rapinas, cædes, incendia, direptiones, sterilitates, siccitates, pestilentias, nihil simile vidi ijs, quæ nunc ex Orco emissa bella Germaniam inundauerunt. Fuerunt multæ grauesque procellæ, sed iste fluctus belli est decumanus. Verè dixit, qui dixit, *Bellum esse malorum omnium compendium*. Quamquam de hoc compendio non facile est facere compendium. Et jam erat ab ovo exordium deductura, cum garrulitatis femineæ pertæsus senex, in dexterum cubitum erectus, ita orationem eius interrupit: Sanè non facile est facere vllius rei compendium vobis crepitaculis. Tace, mulier blateratrix & multiloqua; si tamen lingulaca tacere vlla potest. Non horam, diem totum hîc tereremus, si tibi auscultandum foret; & antè lucis, quàm sermonis finis esset.

Obstruxit quidem hoc edicto os vetulæ, non tamen ligauit manus in pugnam prurientes. Sed interposuerunt se aliquot viri, vt videbantur, non ineruditi, neque de plebe, qui lepidum senecionem libenter audiebant garrientem. Vxori igitur silentium & quietem, marito Nestorem aduro, oratoris munus imposuerunt. Mox ille, ceteris silentium tenentibus, ita belli mala orsus est enumerare. Tam multa sunt, quæ bellum infamant, vt qui non sensit, non possit ea credere. Aiunt in libris ea referri. Sed quantus is liber esse debet, qui omnia comprehendat? Minas dumtaxat cum vellet nobis significare, cometam quantum, Anno 1618. Deus cælo inscripsit? Neque enim aliud illud ignitum, & tandem ab Oriente in Occidentem extensum signum fuit, quàm funestus belli nuntius, & character, aut virga cælestis, quæ tergo nostro imminebat. Sed tunc vix quisquam metuebat plagam vel tam diuturnam, vel tam longè lateque porrigendam. Stultus fuisset habitus, qui dixisset, triennem fore, quæ fortasse triginta annos est duratura. Interim, qui metus? quæ vexatio? quæ exactionum grauissimarum seruitus? quàm dura hospitia militum, nulla liberalitate contentorum? quibus postquam multa dederis,

Plin. lib. 10.
cap. 13.

plura tamen secum auferunt abeuntes. Ut meritò dicas, milites esse aues spinturnice inauspiciores. Nimirum iocus & ludus sunt in militia, domos diripere, templa spoliare, virgines rapere, solidas vrbes atque oppida incendere: denique corrumpere, quod retinere non valeas. Hæc sunt belli decora: profuisse nemini, nocuisse quàm plurimis; nullo respectu aut recordatione præfidentis mundo Dei: vt hoc demum videatur esse verè ac germanè militare, nihil arbitrari æqui ac boni propter se esse sancitum, nulli se iuri esse subditum, se in vagina leges omnes cum ferro gestare: quidquid conscelerato animo collibuerit, id solum esse ius atque æquum. Atque vtinam hoc Sueuia nostra dumtaxat esset experta, è qua jam sexta vice eijcior. Tota Germania, Bohemia, Gallia, Italia, Suecia, Anglia, Hollandia, Hispania est in armis, Belligeramur assidue, gens cum gente colliditur, regnum cum regno, ciuitas cum ciuitate, princeps cum principe, populus cum populo, & quod Ethnici quoque fatentur impium, affinis cum affine, cognatus cum cognato, frater cum fratre, filius cum patre, denique, quod ego sanè puto his omnibus atrocius, Christianus cum Christiano. Et, ò cæcitatem mentis humanæ, hæc pauci mirantur, pauci detestantur. Sunt qui applaudant, qui vehant laudibus, qui rem plus quàm Tartaream, sanctam appellent, ac Principes vltro furentes instigent, oleum, quod aiunt, camino addentes. Sunt qui tam diu regnum suum stare putant, quàm diu bellum durat. Sunt, qui quotidie pacem promittunt, & quotidie nomas belli causas ferunt. Hæc omnia sanguineis lachrymis descendenda sunt. Atque vt, me tacente, res ipsa loquatur, hunc meum considera miserum comitatum. Nemo nostrum est, qui non aliquot funera domi reliquerit insepulta; nos, qui effugimus gladium, aut incendio nos eripimus, nihil nobiscum, præter egestatem, & vulnera exportauimus: neque portum scimus vllom nostrarum calamitatum: quæ tantæ sunt, vt nullo vmquam saculo maiores fuisse videantur. Neque enim arbitror, ab vho auctore aliquid simile memoratum. Taceo Religionem, quæ & ipsa paulò post, è Germania exulabit; vno Varronis verbo, omnia dicam, Qui floruimus, qui fuimus in nobili Sueuia, *Nunc sumus in rutuba.*

Hæc